01/01/2026

ΕΡΩΤΗΣΙΣ 55 Προς τον Μέγα Βασίλειον – Του Μυργιώτη Παναγιώτη

/ Γνώμες

ΕΡΩΤΗΣΙΣ 55 Προς τον Μέγα Βασίλειον
Εάν είναι σύμφωνον με το ιδεώδες της ευσεβείας να χρησιμοποιούμεν τα φάρμακα της Ιατρικής.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ
Κάθε τέχνη μας έχει δοθή από τον Θεόν ως βοήθεια προς την ασθενή φύσιν μας. Παραδείγματος χάριν, η γεωργία μας έχει δοθή, επειδή τα αυτοφυή δεν επαρκούν προς ικανοποίησην των αναγκών μας, η υφαντική, επειδή χρειαζόμεθα κατ' ανάγκην σκεπάσματα, διά να είμεθα κόσμιοι και να μη προσβαλλώμεθα από τον αέρα, και η οικοδομική διά παρό¬μοιον λόγον.

Έτσι ακριβώς συμβαίνει και με την Ιατρικήν. Επειδή το σώμα μας, που υπόκειται εις την ασθένειαν, προσ¬βάλλεται από διαφόρους βλάβας, προερχομένας από έξω

και από μέσα (διά των τροφών), και καταπονείται και από την υπερβολήν και από τας ελλείψεις, η ιατρική παρεχωρήθη από τον Θεόν, που κανονίζει όλην την ζωήν μας, διά να μας υποδεικνύη, προτυπούσα την θεραπείαν της ψυχής, την απομάκρυνσιν του περιττού και την πρόσθεσιν του ελλείποντος.

Λέγομεν δε ότι παρεχωρήθη, διότι, όπως δεν θα είχαμεν ανάγκην της εφευρετικότητος και του μόχθου της γεωργίας, εάν παρεμέναμεν εις τον παράδεισον της τρυφής, κατά τον ίδιον τρόπον δεν θα εχρειαζόμεθα καθόλου την βοήθειαν τής ιατρικής προς παρηγοριάν, εάν παρεμέναμεν άτρωτοι από την ασθένειαν, σύμφωνα με το χάρισμα πού μάς εδόθη κατά την δημιουργίαν προ της παρακοής. Αλλ' όπως μετά την εξορίαν εις τον τόπον τούτον και αφού ηκούσαμεν το– «εν ιδρώτι τού προσώπου σου θα τρώγης τον άρτον σου», τότε, με την μακράν πείραν και την ταλαιπωρίαν εις την γην, επενοήσαμεν την τέχνην της γεωργίας προς μείωσιν των δυσχερείων αυτής της κατάρας, διότι ο Θεός μας εχάρισε την γνώσιν και κατανόησιν αυτής της τέχνης, έτσι, και επειδή διετάχθημεν να επιστρέψωμεν πάλιν εις την γην, από την οποίαν ελήφθημεν, και επειδή ηνώθημεν με την οδυνηράν σάρκα, που εξ αιτίας της αμαρτίας είναι καταδικασμένη εις θάνατον και υπόκειται διά τούτο εις τας ασθενείας αυτάς, μας εδόθη και η βοήθεια της ιατρικής, μικρά ή μεγάλη, που προσφέρεται εις τους ασθενούντας.

Διότι τα βότανα, που είναι κατάλληλα διά κάθε ασθένειαν, δεν εβλάστησαν αυτομάτως από την γην, αλλ' εφύτρωσαν βεβαίως με την θέλησιν τού Δημιουργού διά την ιδικήν μας ωφέλειαν. Αι φυσικαί δυνάμεις λοιπόν που ευρίσκονται εις τας ρίζας ή τα άνθη ή τα φύλλα ή τους καρπούς ή τους χυμούς, ή όσαι ευρέθησαν από μέταλλα ή από την θάλασσαν, κατάλληλοι διά την ανακούφισιν και θεραπείαν της σαρκός, είναι όμοιαι με εκείνα που ανεκαλύψαμεν διά να τρώγωμεν και να πίνωμεν. Ό,τι όμως επινοείται με επιπολαιότητα και είναι καρπός περιεργείας, απαιτεί δε πολλήν απασχόλησιν και στρέφει όλην σχεδόν την ζωήν μας εις την επιμέλειαν της σαρκός, πρέ¬πει να αποφεύγεται από τούς Χριστιανούς.

Οφείλομεν δε να φροντίζωμεν να χρησιμοποιούμεν την ιατρικήν τέχνην, εάν ποτέ χρειασθή, έτσι, ώστε να μη αποδίδωμεν εις αυτήν κάθε αιτίαν υγείας ή ασθενείας, αλλά να δεχώμεθα την χρήσιν των αγαθών της ως προοριζομένην εις δόξαν Θεού και ως πρότυ¬πον της επιμελείας των ψυχών.

Όταν όμως στερούμεθα της ιατρικής βοηθείας, να μη στηρίζωμεν όλην την ελπίδα μας διά την ανακούφισιν και θεραπείαν των ασθενειών εις την τέχνην αυτήν, αλλά να γνωρίζωμεν ότι ο Κύριος ή δεν θα μας αφήση να δοκιμασθώμεν περισσότερον από όσον δυνάμεθα να υποφέρωμεν , ή, όπως τότε ο Κύριος άλλοτε μεν έκαμνε πηλόν και επέχριε και επρόσταζε τον ασθενή να νιφθή εις την κολυμβήθραν του Σιλωάμ, άλλοτε δε ηρκείτο εις μόνην την θέλησίν του, λέγων «θέλω,

καθαρίσθητι», άλλους δε τους άφησε να αγωνίζωνται προς τας ασθενείας των, διά να τους καταστήση δοκιμωτέρους διά του πειρασμού, έτσι συμβαίνει και με ημάς· άλλοτε μεν μας βοηθεί αοράτως και εκ του αφανούς, όταν γνωρίζη ότι τούτο συμφέρει εις τας ψυχάς μας, άλλοτε δε κρίνει καλόν να χρησιμοποιήση υλικήν βοήθειαν διά τα πάθη μας.

Έτσι, με την παράτασιν της ασθενείας, καθιστά ισχυράν και διαρκή την μνήμην της ευεργεσίας ή, ακόμη, όπως είπα, μας παρέχει ένα πρότυπον προς μίμησιν διά την επιμέλειαν της ψυχής. Όπως δηλαδή εις την περίπτωσιν της σαρκός είναι αναγκαία η απομάκρυνσις του ξένου στοιχείου και η πρόσθεσις του ελλείποντος, έτσι και εις την περίπτωσιν της ψυχής μας είναι ανάγκη να απομακρύνωμεν το ξένον και να δεχώμεθα ό,τι είναι σύμφωνον με την φύσιν μας. Διότι ο Θεός εδημιούργησε τον άνθρωπον όρθιον και έκτισεν ημάς δι' έργα αγαθά, ώστε να περιπατήσωμεν εις αυτά.

Και όπως ακριβώς διά την θεραπείαν τού σώματος ανεχόμεθα εγχειρήσεις και καυτηριάσεις και την πόσιν πικρών φαρμάκων, έτσι και εις την περίπτωσίν μας πρέπει να δεχώμεθα διά την ψυχικήν μας θεραπείαν τον ελεγκτικόν λόγον, που τέμνει, και τα πικρά φάρμακα των επιτιμήσεων. Αυτό ακριβώς λέγει ο προφητικός λόγος κατά τρόπον επιτιμητικόν προς τους μη διορθωθέντας · «μήπως δεν υπάρχει βάλσαμον εν Γαλαάδ; ή δεν υπάρχει εκεί ιατρός; Διατί η θυγάτηρ τού λαού μου δεν ανέλαβε την υγείαν της;».

Αυτό δε που συμβαίνει με τας χρονίας ασθενείας, ότι δηλαδή αναμένομεν την θεραπείαν επί μακράν χρόνον και με μεθόδους αλγεινάς και ποικίλας, μας δι¬δάσκει ότι και τα αμαρτήματα της ψυχής οφείλομεν να επανορθώνωμεν με κοπιώδη προσευχήν και πολυχρόνιον μετά¬νοιαν και αυστηράν πειθαρχίαν, την οποίαν ο λόγος θα μας υποδείξη ως επαρκή διά την θεραπείαν.

Δεν πρέπει όμως, επειδή μερικοί δεν χρησιμοποιούν καλώς την ιατρικήν, να αποφεύγωμεν κάθε ωφέλειαν που προέρχε¬ται από αυτήν. Ούτε βέβαια πρέπει να καταδικάζωμεν όλας μαζί τας τέχνας, επειδή οι ακρατείς εις τας ηδονάς χρησιμοποιούν την μαγειρικήν ή την αρτοποιίαν ή την υφαντικήν με σκοπόν την απόλαυσιν, υπερβαίνοντες τα όρια των αναγκαίων διά την ζωήν. Τουναντίον, διά της ορθής χρήσεώς των πρέπει να αποδεικνύωμεν την κακήν χρήσιν των από εκείνους.

Έτσι και εις την περίπτωσιν της ιατρικής δεν είναι ορθόν με την κακήν χρήσιν της να δυσφημούμεν την δωρεάν τού Θεού. Διότι και το να στηρίζωμεν την ελπίδα της υγείας μας εις τα χέρια των ιατρών είναι κτηνώδες, τούτο βλέπομεν να παθαί¬νουν μερικοί δύστυχοι, που δεν διστάζουν να ονομάζουν τους ιατρούς και

σωτήρας, και το να αποφεύγωμεν εντελώς τας ωφελείας, που μας παρέχει, φανερώνει ισχυρογνωμοσύνην. Αλλ' όπως ο Εζεκίας δεν εθεώρησε τον ορμαθόν των σύκων ως κύριον αίτιον της αναρρώσεώς του ούτε απέδωσεν εις αυτόν την θεραπείαν τού σώματός του, αλλά προσέθεσεν εις την δοξολογίαν τού Θεού και την ευχαριστίαν διά την δημιουργίαν των σύκων, έτσι κάμνομεν και ημείς· όταν δηλαδή δεχώμεθα τας πληγάς από τον Θεόν, πού διαχειρίζεται την ζωήν μας κατά τρόπον αγαθόν και σοφόν, ζητούμεν κατ' αρχήν μεν να γνωρίσωμεν την αιτίαν, διά την οποίαν μας πλήττει με δοκιμασίας, έπειτα δε να απαλλαγώμεν από τα οδυνηρά και να έχωμεν υπομονήν, ώστε μαζί με τον πειρασμόν να φέρη και το τέλος του, διά να ημπορέσωμεν να τον υποφέρωμεν.

Δεχόμεθα με ευγνωμοσύνην την χάριν της ιάσεως που μας δίδεται ή διά του οίνου και του ελαίου, όπως εις την περίπτωσιν του εμπεσόντος εις τους ληστάς, ή διά των σύκων, όπως εις την περίπτωσιν του Εζεκίου. Και θα έχη την αυτήν αξίαν δι' ημάς, είτε ο Θεός μας θεραπεύση κατά τρόπον αφανή, είτε ενεργήση με κάποιον υλικόν τρόπον. Διότι οι υλικοί τρόποι μας οδηγούν πολλάκις αποτελεσματικώτερα εις την συναίσθησιν της ευεργεσίας τού Κυρίου. Πολλάκις δε, επειδή ασθενούμεν προς τιμωρίαν μας, καταδικαζόμεθα να υποστώμεν σκληράν και βαρείαν θεραπείαν ως μέρος της τιμωρίας.

Η κοινή λογική λοιπόν δεν μας υποδεικνύει να αποφεύγωμεν ούτε τας εγχειρήσεις ούτε τας καυτηριάσεις ούτε τους πό¬νους που προκαλούνται από δυνατά και επίπονα φάρμακα ούτε τας ασιτίας ούτε την αυστηράν δίαιταν ούτε την αποχήν από επιβλαβή πράγματα. Εις όλα δε αυτά πρέπει, επαναλαμβάνω, να σώζεται ο σκοπός της ωφελείας της ψυχής, ώστε να διδάσκεται, έχουσα αυτόν ως πρότυπον, την επιμέλειαν του εαυτού της.

Υπάρχει δε μεγάλος κίνδυνος να πλανηθή η σκέψις μας, υποθέτουσα ότι κάθε ασθένεια χρειάζεται ιατρικήν βοήθειαν. Διότι όλαι αι ασθένειαι δεν προέρχονται εις ημάς από την φύσιν ούτε από την εσφαλμένην δίαιταν ή από άλλας σωματικάς αιτίας, όπου βλέπομεν ενίοτε ότι η ιατρική είναι χρήσιμος. Διότι πολλάκις αι ασθένειαι είναι και τιμωρίαι διά τα αμαρτήματά μας, έρχονται δε διά την επιστροφήν. Διότι η Γραφή λέγει· «αυτόν τον οποίον αγαπά ο Κύριος τον παιδεύει» και· «διά τούτο ανάμεσά σας πολλοί ασθενείς και άρρωστοι, και αποθνήσκουν αρκετοί. Διότι, εάν ανεκρίνομεν τους εαυτούς μας, δεν θα εκρινόμεθα. Κρινόμενοι δε υπό του Κυρίου, παιδευόμεθα, διά να μη κατακριθώμεν μετά του κόσμου». Διά τούτο οι άνθρωποι αυτού τού είδους, όταν αναγνωρίσωμεν τα παραπτώματά μας, οφείλουν να είναι ήσυχοι, να λησμονήσουν την ιατρικήν και να υπομένουν αυτά που έρχονται επ' αυτών, σύμφωνα με τούς λόγους· «οργήν Κυρίου θα υποφέρω, διότι ημάρτησα εις αυτόν», και να δείξουν την διόρθωσίν των, δίδοντες καρπούς αξίους

της μετανοίας, και να φέρουν εις την μνήμην των τον Κύριον, που είπεν «ίδε, έχεις γίνει υγιής, μηκέτι αμάρτανε, διά να μη γίνη εις σέ κάτι χειρότερον».

Ενίοτε όμως έρχονται ασθένειαι, επειδή το ζητεί ο πονηρός. Διότι δέχεται και αποστέλλει ο φιλάνθρωπος Δεσπότης εις τον αγώνα ένα μεγάλον ανταγωνιστήν τού διαβόλου και καθαιρεί την μεγαλαυχίαν του διά της καρτερικής υπομονής των δούλων του· τούτο δε εδιδάχθημεν ότι συνέβη εις την περίπτωσιν του Ιώβ.

Ή, αυτοί που ημπορούν να υποφέρουν με καρτερίαν μέχρι θανάτου τον πόνον, φέρονται από τον Θεόν και ως υπόδειγμα διά τους μη υπομονητικούς. Όπως ο Λάζαρος, διά τον οποίον, ενώ επιέζετο από τόσας πληγάς, πουθενά δεν αναφέρει η Γραφή ούτε ότι εζήτησε κάτι από τον πλούσιον ούτε ότι ήτο δυσηρέστημένος εξ αιτίας της καταστάσεώς του, διά τούτο δε εύρε την ανάπαυσιν εις τον κόλπον τού Αβραάμ, διότι απέλαβε τα κακά εις την ζωήν του.

Εύρομεν όμως ότι υπάρχει και άλλη αιτία διά τας ασθενείας των αγίων, όπως εις την περίπτωσιν τού αποστόλου. Διότι, διά να μη φανή ότι υπερβαίνει τα όρια της ανθρωπίνης φύσεως και διά να μη σκεφθή κανείς ότι εκ φύσεως έχει κάτι ασύνηθες επάνω του (πράγμα το οποίον έπαθον οι κάτοικοι της Λυκαονίας που του προσέφεραν στέμματα και ταύρους), ήτο διαρκώς άρρωστος προς απόδειξιν ότι η φύσις του ήτο πράγματι ανθρωπίνη.

Οι άνθρωποι λοιπόν αυτού του είδους τι κέρδος ημπορούν να έχουν από την ιατρικήν; Δεν διατρέχουν περισσότερον κίνδυνον, καθώς αποκλίνουν από την ορθήν αντιμετώπισιν και ασχολούνται με την φροντίδα τού σώματος; Εκείνοι πάντως που ησθένησαν από κακήν δίαιταν πρέπει να χρη¬σιμοποιήσουν την θεραπείαν τού σώματος ως τύπον και παράδειγμα διά την φροντίδα τής ψυχής, όπως ελέχθη πρωτύτερα. Διότι η αποχή από τα βλαβερά, σύμφωνα με τας αρχάς της ιατρικής, είναι ωφέλιμος και δι’ ημάς, ως και η εκλογή των ωφελίμων πραγμάτων και η τήρησις των προς θεραπείαν οδηγιών. Και αύτη δε η μεταβολή τού σώματος από την ασθένειαν προς την ευεξίαν ας μας ενθαρρύνη, ώστε να μη απογοητευώμεθα διά την ψυχήν μας, ότι δήθεν δεν ημπορεί να επανέλθη πάλιν διά της μετάνοιας από τα αμαρτήματα εις την προσήκουσαν ακεραιότητά της.

Ούτε πρέπει λοιπόν να αποφεύγωμεν παντελώς την ιατρικήν τέχνην ούτε αρμόζει να στηρίζωμεν εις αυτήν κάθε ελπίδα μας. Αλλ’ όπως χρησιμοποιούμεν μεν την γεωργικήν, ζητούμεν δε από τον Θεόν τους καρπούς, και όπως εμπιστευόμεθα το πηδάλιον εις τον κυβερνήτην, προσευχόμεθα δε εις τον Θεόν να διασωθώμεν από την θάλασσαν, έτσι, και όταν καλούμεν τον ιατρόν, εάν υπάρχη ανάγκη, δεν παύομεν να ελπίζωμεν εις τον Θεόν.

Μου φαίνεται δε ότι η Ιατρική συντελεί πολύ εις την εγκράτειαν. Διότι βλέπω ότι και τας ηδονάς αποκόπτει και τον χορτασμόν καταδικάζει και την ποικιλίαν της τροφής και την περίεργον επινόησιν καρυκευμάτων αποδοκιμάζει ως βλαβεράν. Με ένα λόγον δε, αποκαλεί η ιατρική την λιτότητα των αγαθών μητέρα της υγείας· ώστε και ως προς αυτό αι οδηγίαι της μας είναι ωφέλιμοι.

Είτε λοιπόν χρησιμοποιούμεν ενίοτε τας συστάσεις της ιατρικής είτε όχι, σύμφωνα με τους λόγους που εξεθέσαμεν, ας υπάρχη πάντοτε ο σκοπός της ευαρεστήσεως προς τον Θε¬όν και ας εξασφαλίζεται η ωφέλεια της ψυχής μας και ας εφαρμόζεται το πρόσταγμα του αποστόλου · «είτε λοιπόν εσθίετε, είτε πίνετε, είτε τι ποιείτε, πάντα εις δόξαν Θεού ποιείτε».

Μυργιώτης Παναγιώτης
Μαθηματικός
Πηγή Μ. Βασιλείου (ΟΡΟΙ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΟΣ Β’ , ΕΠΕ 8, 394-408)